

XITOIY TILIDAGI BADIY ASARLARDA O‘ZIGA XOS MUALLIF USLUBI

(Lyao Jayning g‘aroyibotlar haqidagi hikoyalari” misolida)

 <https://doi.org/10.24412/2181-1784-2022-28-108-116>

Filol.f.d. **Jasur ZIYAMUXAMEDOV**

TDSHU professori,
Toshkent, O‘zbekiston.

Tel: +998909020858;

E-mail: jas76@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur maqolada xitoy tilidagi badiiy asarlarda muallif uslubining tahlili masalasi xitoylik mashhur yozuvchi Pu Sunglingning “Lyao Jayning g‘aroyibotlar haqidagi hikoyalari” asari misolida ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: Lyao Jay, “G‘aroyib muarrih”, uslub, so‘nggi Ming va ilk Ching sulolalari.

Аннотация. В данной статье рассматривается вопрос анализа авторского стиля в художественных произведениях на китайском языке на примере произведения известного китайского писателя Пу Сунлина «Рассказы Ляо Чжэя о Необычайном».

Ключевые слова: Ляо Чжай, странный историк, стиль, поздние династии Минь и ранние династии Цин.

Abstract. This article deals with the analysis of the author's style in works of art in Chinese on the example of the work of the famous Chinese writer Pu Songling "Strange Tales from a Chinese Studio".

Keywords: Liao Zhai, strange historian, style, late Ming and early Qing dynasties.

Har bir yozuvchining dunyoni ijodiy o‘zlashtirishida orttirgan tajribasi, olamni o‘ziga xos ko‘rish, idrok etish, tushunish va tushuntirish yo‘li bo‘ladi. Yozuvchi mahorati, tasvirlash san’ati, roviylik darajasi haqida gap ketganda ham, asosan, shu belgilar badiiylik mezoni sifatida qaraladi¹. Mazkur maqolamizda biz badiiy asarda muallif uslubining tahlili masalasini xitoylik mashhur yozuvchi Pu Sunglingning “Lyao Jayning g‘aroyibotlar haqidagi hikoyalari” asari misolida ko‘rib chiqishga harakat qilamiz.

¹ Болтабоев Х. Шарқ мумтоз поэтикаси манбалари. (Ҳамидулла Болтабоев талқинларида. Биринчи китоб.) –Тошкент: “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” давлат илмий нашриёти, 2008. – Б.323.

Pu Sungling asarlarini adabiyotshunoslar ko‘p tahlil va talqin qildilar. Buning sabablaridan biri Lyao Jay taxallusli adibning poetik mahorati va badiiy uslubining o‘ziga xosligi hamdir. Adib o‘z asarlarida xilma-xil taxalluslarni qo‘llagan bo‘lsa ham, uning barcha asarlarini uslubiy butunlik birlashtirib turadi. Pu Sungling “*Lyao Jay*” (“聊齋 Liáozhāi”), “*G‘aroyib muarrih*” (“異史氏 Yì shǐ shì”), “*Janob Lyao Jay*” (“聊齋先生 Liáozhāi xiānshēng”), “*O‘lmas (abadiy) so‘z*” (“字留仙 Zì liú xiān”), “*Bahoriy kulba*” (“泉居士 Liǔ quán jūshì”), “*Qilich so‘z*” (“一字劍臣 Yī zì jiàn chén”) kabi taxalluslaridan foydalangan.

Yozuvchi “*G‘aroyib muarrih*” adabiy taxallusi bilan ko‘plab hikoyalariga xotimalar bitadi. Olimlar ushbu epitetni adibning “Miloddan avvalgi II asrda yashagan buyuk muarrix Sima Chyan” nomidan o‘zlashtirilganini va ikki unvon o‘rtasidagi bog‘liqlikni nafaqat ular orasidagi o‘xshash ta’riflarda, balki ularning parallel qo‘llanishida ham uzatilishini ta’kidlaydi: Sima Chyan o‘zining tarixiy rivoyatlarini sharhlar ekan “Buyuk muarrix” taxallusini qo‘llagan; Pu Sungling esa o‘z hikoyalariga bergan izohlovchi va baholovchi sharhlarda o‘zini “*G‘aroyib muarrix*” deb atagan.

“*G‘aroyib muarrix*” va “*Buyuk muarrix*” taxalluslari orasidagi ataylab qilingan o‘xshashlik o‘quvchilarda doim qiziqish uyg‘otgan, chunki Pu Sungling sharhlarining asosiy ob‘ektlari davlat ishlari yoki taniqli siyosat arboblari emas, balki arvohtar, tulki ruhlari va g‘ayritabiiy inson kechinmalari – u “g‘ayrioddiy” deb hisoblagan narsalar” bo‘lgan. Bu esa Pu Sungling individual uslubining o‘ziga xos xususiyatlarini belgilab bergan. Shunday qilib, uning “*muarrix*” unvonini olishi, birinchi navbatda, ritorik edi: bu nom tarixiy asarlar bilan an’anaviy ravishda bog‘liq bo‘lgan mukammallik tuyg‘usini ifodalaydi va u tadqiq etgan sohada uning obro‘-e’tiborini yana bir bor tasdiqlaydi.

Pu Sunglingning “*Lyao Jayning g‘aroyibotlar haqidagi hikoyalari*” asarida muallif uslubining yuqoridagi antologiyalarga kiritilgan hikoya va latifalardan badiiy mukammalligi bilan ajralib turadi. Antologiyalarda tarix g‘oyasi markaziy mavzu atrofida uyushgan o‘tmish va hozirgi zamoni tavsiflovchi qomusiy to‘plamga yaqin turadi. Bunday misollar tarixning konsepsiya yoki kategoriya sifatida qay yo‘sinda erkin va elastik bo‘lib qolganini ko‘rsatadi. Bu Lyao Jay muhim rol o‘ynagan so‘nggi Ming va

ilk Ching davrlari badiiy adabiyoti tajribalariga ko‘mak bera oluvchi erkinlikka olib kelgan. Shu o‘rinda H.Boltaboevning “...davr uslubi istilohi, badiiy asar uslubi va adib uslubini, ularning qatida yotgan betakror o‘ziga xoslik ma‘nolarini inkor qilishi, shu bilan birga adabiyotshunoslikda bu istiloh ma‘no jihatidan kengaytirilib, keyingi yillar adabiyotiga nisbatan (tadqiq etilayotgan davrdan kelib chiqib) zamonaviy uslub shaklida ham qo‘llanilgani ma‘qul” degan fikrlari o‘z tasdig‘ini topadi².

Shunday qilib, “Lyao Jayning g‘aroyibotlar haqidagi hikoyalari” asarini tarixiy nuqtai nazardan yaxlit bir uslubga ega adabiy manba sifatida ko‘rib chiqish mumkin. O‘ttiz yil davomida yozilgan mazkur asar o‘z hajmi va ko‘lami bo‘yicha ensiklopedik xarakterli. Pu Sunglingning g‘aroyib qarashlari mavzusi to‘planning tasodifiy asarlar to‘plami bo‘lishiga yo‘l qo‘ymaydi. Aslida esa g‘ayrioddiylikni – Pu Sungling o‘z o‘quvchilari uchun adabiyotiga kirishni osonlashtiradigan taqdim va takliflar kaliti, deyish mumkin. Bunga muvofiq ravishda, ushbu konsepsiya Pu Sungling asarlarini talqin qilishning markazi hisoblanadi.

G‘ayrioddiy narsalarga e‘tibor qaratish ham zarur, chunki Lyao Jaydan avvalgi tanqidchilarning aksariyati xitoy mutolaa an‘analarida qiziqarli va chuqur ildiz otgan impuls hisoblangan inkorni qo‘llagan holda uning ahamiyatini pisand qilmagan va hatto inkor etgan. XX asrning 50-yillaridan boshlab Xitoy Xalq Respublikasida hukmronlik qilgan muhitda g‘ayrioddiy adabiyot adabiy-siyosiy jihatdan qarshiliklarga uchradi.

Lyao Jay ijodiga bag‘ishlangan zamonaviy tadqiqotlarda g‘ayrioddiylik muammosi yozuvchilarda ham, o‘quvchilarda ham azaldan qiziqish uyg‘otib kelgan, ayni paytda, g‘ayritabiiy voqealarni yozish istagi xitoy fantastikasi rivojida muhim rol o‘ynagan. Darhaqiqat, g‘aroyibotlar haqidagi yozuvlar Xitoy tarixida nafaqat yozuvchilar g‘ayrioddiy narsalarni djiguay madaniy kategoriyasi sifatida bayon qila boshlagan Olti buyuk sulola hukmronligi davrida, balki mualliflar uzundan-uzoq va mohirona hikoya qilgan chuanchi (g‘aroyibotlar haqidagi hikoyalar)da ham ko‘p sonda yaratilgan. Ilgarigi djiguay va chuanchi to‘plamlari, ayniqsa, Pu Sungling davrida qayta tahrir qilingan va qayta nashr etilgan,

² Болтабоев Х. Шарқ мумтоз поэтикаси манбалари. (Ҳамидулла Болтабоев талқинларида. Биринчи китоб.) “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” давлат илмий нашриёти. – Тошкент: 2008. – Б.324.

yangi “g‘ayrioddiy voqealar” to‘plamlari jamlangan va chop etilgan. Bu davrda g‘ayritabiiy narsalarga qiziqish shu qadar keng tarqalganki, u Ming va Ching sulolalarini o‘rganish bilan bog‘liq ko‘plab sohalar tadqiqida, jumladan, tarixshunoslik, astronomiya va tibbiyotda ham kuzatiladi.

Pu Sungling hikoyalaridagi g‘ayrioddiy narsa yaratilishiga asoslangan ushbu individual uslubni tadqiq etish asosida yotgan reallik va illyuziya orasidagi chegaralarning ataylab buzilishini yoritishga yordam beradi. “Olim Chu” (褚生)³ hikoyasida Chenning kambag‘al sinfdoshi olim Chu bilan do‘stligi hikoya qilinadi. Chen boy savdogar oilasidan, ammo otasi o‘g‘lining do‘stining o‘qishiga yordam berish uchun pul o‘g‘irlaganini bilib qolgandan keyin uni maktabni tark etishga majbur qiladi. Chen, nihoyat, otasining o‘limidan keyin o‘qishga qaytishga muvaffaq bo‘ladi, Chu o‘qituvchi bo‘ladi. Chenga o‘z minnatdorchiligini bildirish uchun Chu Chenning o‘rniga davlat xizmati imtihonlarini ixtiyoriy ravishda topshiradi. Imtihon oldidan u Chenni amakivachchasi Lyu deb tanishtirgan odam bilan bir kunni birga o‘tkazishini so‘raydi. Chen Lyuga ergashmoqchi bo‘lganida, to‘satdan Chu uni orqasidan tortayotganini sezadi va qoqilib yiqilay deydi, lekin Lyu uning qo‘lidan ushlab qoladi.

Chen “O‘rta kuz” bayrami yaqinlashayotganini sezib, bir muddat Lyuning uyida yashaydi. Lyu uni qirol bog‘iga bayram sayliga taklif qiladi. Bog‘da ularni bezatilgan barja kutmoqda edi. Kema sahniga chiqqach, Lyu bu yerga yaqinda ko‘ngilxushlik qilgani kelgan yengiltak ayolga xabar yuboradi. Ayoldan bir ziyofatda qo‘shiq aytib berishini so‘raganda, ayol g‘amgin, qadimiy dafn marosimi qo‘shig‘ini kuylaydi. Chen bundan norozi bo‘lib undan so‘raydi: “Sen hayotingning boshida o‘lim qo‘shig‘ini kuylayotganingda nimani nazarda tutgansan?” Ayol uzr so‘raydi va o‘zini yanada quvnoqroq ko‘rsatishga harakat qiladi. Biroz tinchlangach, Chen undan o‘zi yozgan hissiyotlarga boy lirik qo‘shiq kuylab berishini so‘raydi. Ayol rozi bo‘ladi. Shundan keyin ular qayiqqa o‘tirib, bog‘ yaqinida qayiqdan tushadilar. So‘ngra Chen uzun usti yopiq yo‘lak bo‘ylab yuradi, yo‘lak devorlari bu yerga kelgan boshqa ziyoratchi, mehmonlarning she‘rlari bilan qoplangan edi. Ushbu kunni nishonlash uchun u mo‘yqalamni qo‘liga olib, devorga ayolning yoqimli so‘zlarini yozadi.

³孙通海。聊斋志异故事集。—北京：学苑出版社，2001，737页。

Qorong‘i tushgan edi. Chen do‘stining imtihondan qaytishini kutish uchun Lyuning ko‘rsatmasiga binoan uyga ketadi.

Chen qorong‘i xonada hech kim yo‘qligini payqaydi. Biroz vaqt o‘tgach, Chu eshikdan ichkariga kiradi, lekin ichkarisini diqqat bilan ko‘zdan kechirgach, u yerdagi odamning Chu emasligini sezadi. Chen xizmatkorlarning: “Bizning yosh xo‘jayinimiz charchagan bo‘lsa kerak!” deb baqirganlarini eshitadi. Uni oyoqqa turg‘izishganda, to‘satdan hushidan ketgan odam boshqa birov emas, aslida uning o‘zi ekanligini anglaydi. Tushida bo‘lgani kabi Chen yonginasida turgan olim Chuni ko‘radi. Xizmatkorlarga bu yerdan uzoqlashishlarini buyurib, u do‘stidan vaziyatga izoh berishini so‘radi. “Men senga bir narsa aytaman, lekin sen qo‘rqma, – deydi Chu. – Bilasanmi, men aslida arvozman”.

Ertasi ertalab Chen yengiltak ayol bilan ko‘rishmoqchi bo‘ladi, ammo bir necha kun oldin uning vafot etganini eshitadi. Hikoyada aytilishicha, u yana qirollik bog‘idagi usti yopiq yo‘lakchaga keladi va chiziqlar hali ham o‘zgarmanligini ko‘radi, ammo siyoh ancha xiralashgan va deyarli o‘qib bo‘lmas ahvolga kelgan, go‘yo bu so‘zlar hozir butunlay o‘chib ketadiganday edi. Faqat o‘sha lahzada u satrlar muallifi aslida gavdasiz ruh, satrlar muallifi esa arvohekkanligini anglab yetadi.”⁴

Hikoya syujetidagi ushbu yakuniy e‘tirof, shubhasiz, Chenning o‘z tajribasi haqida jiddiy tafakkur qilishi natijasidir, ammo bu bizni voqeani boshqacha talqinda qayta o‘qishga majbur qiladi. Ko‘rinib turibdiki, Chu tarix mobaynida arvohekkan bo‘lib kelgan, Chenning xabari bo‘lmasdan u o‘zining g‘ayrioddiy o‘tmish yaxshiliklari uchun sehrli ravishda o‘z do‘sti bilan shaxsini almashtirgan, Lyu va Chenning ko‘nglini xushlagan xushmuomala qiz ham arvohekkan bo‘lgan, janob Chen Kuzgi bayram vaqtida uning tanasiz ruhi bo‘lgan. Chen singari o‘quvchilar hikoyaning borishini chalg‘ituvchi, adashtiruvchi narsalar tufayli yo‘ldan ozadilar: chalkash vaqt ko‘rsatkichlari, jumalarda aniq narsalarning tez-tez tashlab yuborilishi va makon bilan bog‘liq tafovutlar mavjud. Hatto Chen o‘z-o‘zi bilan yuzma-yuz kelib, do‘stining arvohekkanligini bilsa ham, unga nima bo‘lganini tushuna olmaydi. U hayratga tushib, ishonmasdan tashqaridan buning tasdig‘ini izlaydi. Biroq bu tasdiq Chenning o‘zidan keladi. Uning izlanishlari kutilmaganda o‘z hayotida g‘ayrioddiy narsalarga guvoh

⁴孙通海。聊斋志异故事集。—北京：学苑出版社，2001，737–740页。

bo'lgach nihoyasiga yetadi. Uning o'z qo'li bilan devorga yozgan xati nafaqat hayot va o'lim o'rtasidagi, balki o'zi va boshqalar orasidagi chegaralarni kesib o'tishini aniq aks ettiradi. Shunisi e'tiborga loyiqki, bu oddiy bino yoki xonaning devori emas, go'yo ikki joyni bir-biriga bog'lab turadigan, ammo hech qaerga olib bormaydigan yo'lak edi. Ko'lda suzib yurgani chizilgan barja singari devor uning kechinmalarini aks ettirib turadi. Devordagi siyohning izlari g'ayritabiiy tarzda uni yozgan yozuvchi maqomini oldi – tanasi yo'q, qo'lga tushmas, erib tarqalib ketish jarayonida. Bu, haqiqatan, uning o'zi va qiyofadoshi tomonidan yozilgan bir xayolparast maktubi bo'lib, uning arvohlarga xos izlari, mavjudlik va yo'qlik o'rtasidagi muvaqqat to'xtatib turilgan izlar edi.

Garchi hikoya Chenning ichki kechinmalarini uning sub'ektiv tuyg'ulari bilan chambarchas bog'lab turgan bo'lsa ham, o'quvchidan bu uning tasavvuri mevasi ekanligi haqida so'ralmaydi. Bu yerda gap shu haqda boradiki, Chenning qarashlaridagi sub'ektivlik undagi tajribaning g'aroyibligini inkor etmaydi, aksincha, bir vosita hisoblanadi. Ayni vosita yordamida u muayyan shakl qozonadi, ammo bu shakl mohiyatan beqaror va transformatsiya jarayonida bo'ladi.

Adibning hikoyalarini so'nggi Ming va ilk Ching sulolalari davri adabiy madaniyati kontekstida joylashtirish kerak. Bundan maqsad ham hikoyalarning to'la mazmunini tiklash, ham buni keltirib chiqargan madaniyatni yaxshiroq anglashdir. Qolaversa, Lyao Jayning alohida diskursni shakllantiruvchi va ushbu yirik asarni tushunishni taqozo etuvchi an'anaviy tanqidni qayta ko'rib chiqish kerak bo'ladi.

Lyao Jay matnlarining talqinini ikki qismga ajratish mumkin. Birinchi qismida Lyao Jayning XVII asrdan XIX asrga qadar qilingan talqinlar tarixi bo'lsa, keyingi qismda Pu Sungling o'zini qanday tavsiflagani va Lyao Jayga kirish so'zidagi g'aroyiblikka bo'lgan munosabati o'rganiladi. Keyin esa metodologik jihatdan tadqiqot muallifi bevosita ertaklarga murojaat qiladi. Lyao Jayning alomatlariga aylangan arvohtarlar va tulkilarning ruhlariga diqqat qaratish o'rniga, XVI – XVII asrlarda katta qiziqish uyg'otadigan uch muhim mavzuga e'tibor berish lozim bo'ladi.

XVI asr adabiy jarayonida odatda na ommabop, na ilmiy tasavvur bilan bog'liq bo'lgan mavzular muhokama etiladi. Ushbu uchta mavzudan har biri inson tajribasining asosiy chegaralarini kesib o'tish bilan bog'liq, -

bu bahstlab mavzu (sub’ekt / ob’ekt), jins dislokatsiyasi (erkak / ayol) va (illyuziya / haqiqat). Ayni mavzularga diqqat-e’tiborni jamlagan holda, g’ayritabiiy muammoni chetlab o’tib, Pu Sunglingning g’ayrioddiy narsalarini adabiy kategoriya sifatida qayta tiklashini tadqiq etish mumkin.

G’ayrioddiy alati va kesishgan chegaralarni ixtiro qilish orasidagi o‘zaro bog‘liqlik Lyao Jayning “Rasm solingan devor” (“画壁”)⁵ hikoyasida bo‘lib, u olim Chuning hikoyasini aks ettiradi. Safarining oxirida qahramon devor o‘zgarganligini sezadi – bo‘yalgan devorda tasvirlangan go‘zal qiz soch turmagini yosh qiznikidan turmush qurgan ayolnikiga o‘zgartirgan edi. Ammo bu safar qahramon o‘zgarishlarni shunchaki qayd etuvchisigina emas, balki uning sababchisi ham bo‘ladi: ya’ni devorga singib, qizga uylanadi. Qahramon odatiy hayotga qaytgach, bu dunyo bilan u dunyoni ajratib turadigan chegara ham o‘zgarishsiz qolmaydi. Yozuvchi mazkur hikoyada syujetlar ketma-ketligini o‘ziga xos tarzda joylashtiradi. Adib asar nomiga mos g‘aroyibotlarga o‘quvchini ham ishonitirishda tasvir, tafsil va badiiy talqinning badiiy qudratini ko‘rsatadi.

Yozuvchi 1715 yilda vafot etgandan so‘ng uning asariga qo‘shimcha so‘z boshi va sharhlar yoziladi, chunki to‘plam ellik yil davomida qo‘lyozma shaklida saqlangan edi. Asarning birinchi nashri 1766 yilda bosiladi. To‘plamga so‘zboshi yozilganligi ajablanarli emas, chunki XIX asrning birinchi yarmida yozilgan to‘laqonli uzundan-uzoq sharhlar asarni tushunishda, o‘rganishda muhim. Asarni o‘rganishning uch asosiy yo‘nalishini belgilab olish lozim: 1) g‘ayrioddiy narsalarni e’tirof etish; 2) asarni o‘z-o‘zini ifoda etishning majoziy vositasi sifatida tushunish; 3) vaziyatni tahlil qilishda sub’ektivlikni tan olish.

Lyao Jay haqidagi ilk diskurs, birinchi navbatda, anomaliyalarni yozib olish an’analarini himoya qiladi: Lyao Jayning o‘zi chiguay janrining eng a’lo, ammo tipik namunasi sifatida tavsiflanadi. Shu maqsadda g‘ayrioddiy tushunchasini oldindan aniqlash va asosiy adabiyot chegaralarini kengaytirishga harakat qilinadi. Ammo keyingi yozuvchilar guruhi, ayniqsa, Pu Sungling vafot etganidan keyin ellik yil ichida qo‘lyozmani nashr etmoqchi bo‘lganlar, umuman boshqacha yondashuvni taklif qilishgan. Lyao Jayning bunga o‘xshash yangi himoyachilari, ushbu

⁵孙通海。聊斋志异故事集。—北京：学苑出版社，2001，10页。

kitobning aslida g‘aroyibotlar haqida emasligini ta’kidlagan holda undan uzoqlashish yoki hatto uni anomallik an’analaridan butunlay istisno qilishga intilganlar.

Aslida, ijodkor-san’atkorning uslubi betakror bo‘lsa, asarda berilgan voqea-hodisaning rost yoki yolg‘onligi, hayotda yuz bergan yoki bermagani ahamiyatini yo‘qotadi, chunki individual uslub jozibasini, so‘z san’atining tabiati g‘aroyibotlarni haqiqatga aylantiradi. A.Rasulov aynan ijodkor uslubi va iste’dodiga diqqat qaratib yozadi: “Uslub – ijodkor siyratining aks etishi. Siyrat – o‘zlik, individuallik, hech kimnikiga o‘xshamaydigan asos. Iste’dod – individuallikning tiniq ko‘rinishi, shaxs betakrorligining yorqin ifodasi”⁶. Pu Sunling ijodining o‘ziga xosligi individual uslubi, iste’dodi va o‘zlik siyratiga borib taqaladi.

Bir asrdan ko‘proq vaqt o‘tgach, Shandun viloyatidan tashqarida kitobxonlar doirasining kengayishi bilan hikoyalardagi ko‘plab voqea-hodisa va personajlarning tarixiy tabiati badiiylik kasb etishi muqarrar; bunga mos ravishda hikoyalardan olingan xayoliy taassurotlar ham kuchayishi mumkin. Darhaqiqat, XIX asr tadqiqotchilarining asosiy vazifasi qaysi personaj hamda voqea-hodisalarning tarixiy asosga ega ekanligini ko‘rsatish va oddiy o‘quvchiga personaj hamda voqea-hodisalar haqidagi zaruriy faktlarni taqdim etishdan iborat edi. Zamonaviy o‘quvchini Pu Sunling dunyosidan ajratib turuvchi masofa sezilarli darajada oshgani sayin Lyao Jay bilan sodir bo‘lgan g‘aroyibotlar haqiqati ham kuchayib boradi.

Xulosa qilib aytganda, Pu Sunlingning to‘qima tafsilotlar va dialoglarni mohirona qo‘llashi Lyao Jayning mashhurligining asosini tashkil etadi. Hikoyalarning hammasi ham haqqoniy bo‘lishi shart emas, lekin o‘quvchini voqelik haqqoniyatiga ishontira olishi kerak. Sunling asarlari Xitoy adabiyotining mumtoz namunasi, ularda g‘ayrioddiy, g‘aroyib, metamorfoz hodisalar tasvirlangan. Yozuvchi o‘z zamondoshlaridan yuksak iste’dodi va individual uslubi bilan ajralib turgan. O‘rta asrlarda yashab ijod etgan, o‘zidan Lyao Jay bilan bog‘liq turkum hikoyalarni meros qoldirgan Pu Sunling jahon adabiyotining mumtoz namoyandalari qatoridan o‘rin olishi shubhasizdir.

⁶ Rasulov A. Танкид, талқин, баҳолаш. – Тошкент: Фан, 2006. – Б.186.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. 孙通海。聊斋志异故事集。–北京：学苑出版社，2001年。
2. Болтабоев Х. Шарқ мумтоз поэтикаси манбалари. (Ҳамидулла Болтабоев талқинларида. Биринчи китоб.) –Тошкент: “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” давлат илмий нашриёти, 2008.
3. Расулов А. Танқид, талқин, баҳолаш. – Тошкент: Фан, 2006.
4. Исматуллаева, Н. (2022). ХИТОЙ ЛИНГВОМАДАНИЯТИДА “ОИЛА” КОНЦЕПТИ БИЛАН БОҒЛИҚ СТЕРЕОТИП ТИЛ БИРЛИКЛАРИНИНГ ТАҲЛИЛИ. *Sharq ma'shali/Vostochnyy fakel*, 14(1), 82-86.